

سمینار اردلان شناسی

سنندج- آذرماه ۱۳۹۰

محور مقاله: ظهور اردلان

موضوع مقاله: نَسَبنامه ی خاندان سلطانی اردلان سقزی

چکیده

به مناسبت آغاز حکمرداری شادروان مجد سلطان خان اردلان بر ولایت سقز، فرزندان و نوادگان و نبایر او که ازدویست سال پیش در این معموره متوطن و ساکن گردیده اند شهرت "سلطانی اردلان" را به افتخار اعلیٰ جدّ خویش جاودانیاد "مجد سلطان خان اردلان کردستانی" برای خود برگزیده اند. این خاندان محترم از مشهورترین طوایف سقزی الاصل هستند و تا آنجاییکه اسناد و اظهارات مورد استناد اینجانب گواهی میکنند تنها و تنها خانواده ی صالحی از حیث قدمتِ اسکان از این خاندان پیشی گرفته اند و سایر خانوادگان محترم سقزی الاصل که در زمانهای گذشته در این شهر مقیم و صاحب مسند و منصب و مکنّت و صنعت بوده اند به بنده این امکان را مبذول نفرموده اند که با اطمینان بیشتری درباره ی قدمت توطن آنان در این شهر اظهار نظر نمایم.

علی ای حال بنابه علاقه و اهمیتی که به زوایای نادیده ی برخی رویدادهای تاریخی دارم ضروری بود که شجره نامه ی خاندان محترم و معزز سلطانی اردلان سقزی را دوباره و مفصلتر بنویسم. با همه ی دشواریهای داوری کردن در مورد اشخاص و رویدادهای تاریخی حداقل ذکر نام و فهمیدن روابط نَسبی، درک روابط سببی و برخی رویدادها که ارتباط مستقیم با پیوندهای عصبه ای و خونی دارد، آسانتر میشود. بر این اساس تصمیم گرفتم شجره نامه ی تازه تر و به روزتری از این خاندان ارائه کنم. لازم به ذکر است این مقال بخشی از کتابی است که در حال نگارش آن هستم.

درشجره نامه ی ذیل نام خانمها هم درکنار آقایان قید شده است. بنده به این ترتیب خواستم که اختلاط خونی خاندان اردلان با سایرطوایف را بررسی و ثبت نمایم. فارغ از دغدغه های فمینیستی و برخی حرف و حدیثها در این باب، نیت حقیر احترام به همه ی افراد اعم از ذکور و اناث بوده است و لاغیر....

این نسبنامه خطی است و نامها ازپی هم می آیند و باید دانست که نامهای احتمالی چندی به علت نداشتن اطلاع از آنها از قلم افتاده است...

واژگان کلیدی : سلطانی اردلان - اردلان سقزی - محمد سلطان خان حکمدار

نسبنامه ی خاندان سلطانی اردلان سقزی

مقدمه

سقز را کوئل بگ (کوئل بگ) فرزند خسرو اردل (خسرو ناردهل) در زمان حکومت بیست و سه ساله اش (۶۰۶ - ۶۲۳ ق) به متصرفات موروئی پدرش اضافه نمود. (۱) و (۲)

البته در شجره نامه ای که حضرت مستطاب جناب آقای نصرت الله خان اردلان در سال ۱۳۵۳ شمسی تهیه نموده اند کوئل بگ را فرزند پیربداق معرفی نموده اند و اخیرالذکر با پنج واسطه به خسرو اردل میرسند با این شرح: پیربداق (۵۶۷ ق) فرزند پیرابدال (۵۴۶ ق) فرزند پیررستم (۵۱۶ ق) فرزند فیروز (۴۸۶ ق) فرزند گواد اردل (۴۵۶ ق) فرزند بهرام (۴۱۶ ق) فرزند خسرو (۴۰۰ ق) ...

ابتدای تاریخ اردلانیه :

درواقع تاریخ فرمانروایی خاندان اردلان از خسرو اردل و تسلط او بر منطقه ی شاره زور به سال ۵۶۴ قمری آغاز میشود .

او با طایفه ی خود چندی در موصل و دیاربکر ریاست و بزرگی داشته و سپس به اقتضاء تقدیر و دلایل نامعلوم دیگر بابواب جمعی خود مهاجرت کرده و به ناحیه ی شاره زور آمده و حکومت مستقله یافته و دژ " زلم" را بنا نهاده که بسیار حصین و متین بوده است سپس به علت بدی آب و هوا آن قلعه را رها و روی به شرق نهاده با عشایر کلهر و گوران وارد نبرد شده و با شکست آنان تمامی جنوب کردستان را تحت نفوذ خود گرفت. اودژ "پلنگان" را بنا نهاده و پایتخت خویش ساخت و به چنگیزخان اظهار

اطاعت نموده و از سوی آنان حکومت شهرهای : کُیه، هَریر، شاربازر، رواندز و آمدی را به دست آورده در نهایت اقتدار به مدت چهل و دو سال بر بخشهای زیادی از کردستان جنوبی حکومت نمود.

(۱) - تحفه ی ناصری در تاریخ و جغرافیای کردستان /تالیف میرزا شکرالله سنندجی(فخرالکتاب) ، مقابله و تصحیح دکتر حشمت الله طبیبی چاپ دوم انتشارات امیرکبیر ۱۳۷۵ تهران

(۲) - حدیقه ی ناصریه در جغرافیا و تاریخ کردستان به قلم علی اکبر وقایع نگار کردستانی به تصحیح توکلی / چاپ اول ۱۳۶۳/انتشارات ارژنگ/ تهران

- جغرافیا و تاریخ بانه کردستان نوشته ی رؤف توکلی چاپ اول ۱۳۸۷ انتشارات توکلی /تهران

بعد از وی فرزندان و نبایر ایشان در مریوان، حسن آباد و سنندج = ساناندز (کردی) // ساناندز (فارسی) امارت یا میرنشین اردلان را پا برجا باقی گذاشته تا در دوره ی ناصرالدین شاه قاجار امارت موروثی اردلان منقرض شده و امارت اردلان به ایالت کردستان تبدیل شد. از آن به بعد دارالاماره به دارالحکومه و میر به والی و ولایات تابعه مانند سقز به قصبه یا معموره تغییر نام دادند.

علیرغم این تغییرات خاندان محمد سلطان خان اردلان در سقز به سبک و سیاق سابق به حکومت موروثی ادامه داده تا در سال ۱۳۰۴ شمسی ولایات منحل و استانداران و فرمانداران بر ایالات و شهرستانها از سوی دولت مرکزی حکم می راندند و این رویه تاکنون نیز ادامه دارد.

حکومت خوانین سلطانی اردلان در سقز: باجلوس مرحوم محمد سلطان خان اردلان در دارالحکومه ی سقز و با اخذ حکم حکومت این شهر و نواحی اطراف آن از سوی عمویش حسنعلی خان اردلان والی امارت اردلان صورت گرفت. محمد سلطان خان در دوره ی فتحعلیشاه می زیست و همعصر جنگهای خونین اول و دوم ایران و روس بوده است .

عباسقلیخان اول دارای سه پسر به نامهای: سُبحانوردیخان، کریمخان و مصطفابخان برارز بوده است. مصطفابخان دارای دوپسر به نامهای عباسقلیخان دوم و حسنعلیخان بگلربگی میباشد. تاریخ از ایندو برادر هر کدام تنها یک پسر را به خاطر سپرده است. حسنعلیخان پسری به نام یوسف سلطان داشته و عباسقلی خان دوم یک پسر به نام محمد سلطان خان.

طایفه ی سلطانی اردلان سقزی : در زمانی که حسنعلیخان بگلربگی حاکم امارت اردلان بود برادرش عباسقلیخان حکومت سقز را برای پسرش محمسلطان خان تقاضا نموده که مرحوم بگلربگی این درخواست را پذیرفته و حکومت ولایت سقز را به برادرزاده اش تفویض نموده است. بنابراین تمامی افرادی که از خاندان اردلان سقزی هستند و نسب خود را به شادروان محمسلطان خان میرسانند موسوم به سلطانی اردلان هستند که عبارتند از دو شعبه ی محمدعلیخانی و مصطفابخانی که پدران ایندو شعبه محمدعلیخان بزرگ و مصطفابخان فرزندان محمسلطان خان حاکم سقز میباشدند.

1- شعبه ی مصطفابخانی : طایفه ی مصطفابخانی دارای جمعیت کمتری هستند زیرا ایشان دارای تنها یک پسر به نام شیخ محمدمین خان بوده است .

2- شعبه ی حمّه آلی خانی : محمد علیخان به مناسبت نفوذ و اقتدارش کثیرالاولاد بوده و دوازده پسر داشته است . نام فرزندان ایشان به تفصیل دربخش اول ذکر گردید.

اجداد(اسلاف)محمد سلطان خان حُکمدار: ایشان فرزندعباسقلیخان دوم فرزند مصطفابخان برارز فرزندعباسقلیخان (هَباسقلیخان) اردلان کردستانی میروولایت اردلان فرزندمحمدخان فرزند سَرخاو خان دلبینا فرزند خان احمدخان نامدار فرزند (ههَلُو)هَلُ خان ارجمند فرزند سلطانعلی بگ فرزند سَرخاوبگ فرزند مَم(مأمون) بگ فرزند مَنزَرِبگ فرزند بالو(بُهلول) بگ فرزند میرحسن فرزند خدر(خضر) بگ دوم فرزند الیاس بگ فرزند خدرِبگ اول فرزند کُلل بگ فرزند پیربُداق فرزند پیراودال(ابدال) فرزند پیر رستم فرزند فیروز فرزند قبادآردل فرزند بهرام فرزند خسرواردل میباشدند.

ابناء(اخلاف) محمد سلطان خان حکمدار: ایشان دارای دوپسر بوده اند به نامهای:

1- مصطفابخان دوم

2- محمدعلیخان اول مشهور به بزرگ(گَور)

فرزندان و نبایر مصطفاخان دوم:

1- شیخ محمدامین خان که دارای دو پسر به نامهای محمدخان و امان الله خان بوده است.

الف - محمد خان : دارای پسری به نام ناصرخان بوده است که نامبرده هم پسری به نام عطاءالله خان داشته است.

ب- امان الله خان که دارای سه پسر به نامهای : فرج الله خان، رحمت الله خان و ستارخان بوده است.

فرزندان رحمت الله خان :

1- محمد حسین خان که دارای دو پسر به نامهای محمد و مهران میباشد.

2- خلیل خان که یک پسر به نام نادر دارد.

لازم به توضیح است تاکنون درباره ی فرزندان احتمالی ستارخان و فرج الله خان اطلاعی به دست من نرسیده است.

فرزندان و نبایر محمد علی خان اول (بزرگ) وفات ۱۲۸۸ قمری:

محمد علیخان بزرگ حاکم سقز در سال ۱۲۶۴ قمری بر تخت حکومت ولایت سقز جلوس نمودند دارای یک دختر به نام ثحفه سلطان خانم مشهور به طلعت السلطنه و دوازده پسر به نامهای : ۱- عزیزالله خان ۲- محمد حسن خان ۳- اسدالله خان اسعدالملک ۴- حسنعلی خان ۵- محمود خان ۶- عبدالمجیدخان (بعد از پدرش حاکم سقز شد) ۷- عبدالله خان ۸- ابوالقاسم خان ۹- احمدخان ۱۰- حبیبالله خان ۱۱- حاج شیخ محمد خان (داماد حاج صالح بزرگ بوده اند) ۱۲- عزت الله خان عزالملک بوده است.

1- محمد حسنخان - چهار پسر به نامهای : منصورخان، حسنخان، رشیدخان و ناصرخان داشته است.

الف-حسنخان: سه پسر به نامهای رضا، امیر و امید دارد.

ب- منصورخان پسری به نام احمد دارد.

درباره ی فرزندان احتمالی رشیدخان و ناصرخان اطلاعی دانسته نیست.

2- اسدالملک اسدالله خان : دو دختر به نامهای نگارخانم و رابعه خانم و شش پسر به نامهای ناصرخان، منصورخان، محمودخان، محسنخان، ابوالحسنخان و عبدالحسین خان دارند.

الف- منصورخان: پسری به نام بهمن دارند.

ب- محمودخان : سه پسر به نامهای مسعود وحسن وحسین دارند.

ج- محمد حسنخان : سه پسر به نامهای سیروس و سیامک و سیاوش دارند.

د- ابوالحسنخان : پسری به نام هوشنگ خان دارد که نامبرده نیز دارای چهار پسر به اسامی کامران، امیررضا، همایون و فرامرز می باشد.

ه - عبدالحسنخان: چهار دختر به نامهای بهجت، فرنگیس، منیره ونصرت خانم و دو پسر به نامهای فرهاد و فریدون دارد.

3- عزّالملک عزت الله خان: دو پسر از فرزندان او شناخته شده اند تحت نامهای عبدالله خان و عبدالمجیدخان.

4- حبیب الله خان : دو پسر به نامهای احمدخان و مجدالله خان دارد که اخیرالذکر چهار پسر به نامهای یدالله، هوشنگ، سیروس و بهروز دارد.

5- اسدالسلطنه احمدخان : فرزند وی خانی نام دارد که او هم دارای پسری به نام احمد میباشد .

6- افتخارالنظام ابوالقاسمخان : فرزندان وی احمدخان و غلامحسینخان افتخارالنظام دوم میباشد که اخیرالذکر چندماه حاکم سقز بوده است.

الف - احمدخان دارای فرزند نبوده درسال ۱۳۰۵ قمری فوت نموده ودر گنبد اردلانیه درسقزمدفون است.

ب - غلام حسین خان پسری به نام ابوالقاسم خان دارند. ایشان نیز دارای دو پسر به نامهای سعیدخان و مجیدخان هستند.

1- سعید خان: شش پسر به نامهای مهرداد، بهرام، حسین، حبیب الله، مهدی و فیروز دارند.

2- مجید خان: پنج پسر به نامهای سهراب، داراب، بیژن، بهمن، سیف الدین دارند.

7- عبدالله خان: دختری به نام ماهپاره خانم دارند که همسر سردار بوکان مححسین خان مکرری نواده ی سردارکل عزیزخان مکرری میباشند. سردار بوکان به دست عثمانیها در مراغه اعدام شد.

پسران ایشان عبارتند از حاج وهاب خان امیرمحتشم وکریم خان اجلال السلطنه که این دو برادر در سال ۱۳۰۰ شمسی مشترکاً حاکم سقز بوده اند.

الف- امیرمحتشم حاج وهاب خان : دارای سه پسر به نامهای سالارحشمت عزت الله خان، منصورخان و علی خان بوده اند. همچنین دو دختر تحت اسامی نصرت خانم و پروانه خانم داشته اند.

1- سالارحشمت عزت الله خان : پسری به نام محمد دارند.

2- سرهنگ منصورخان: پسری به نام محمدرضا دارند.

ب- اجلال السلطنه کریم خان : ایشان به "اجلال سقز" مشهور بوده دارای سه پسر به نامهای محمصالح خان، محمدامین خان و مححسین خان بوده اند.

1- محمصالح خان: دویسریه نامهای احمد و محمود دارند.

2- محمدامین خان: هفت پسر به نامهای محمد، سلیم، نصرالله، عمر، علی، مظفر و انور دارند.

3- مححسین خان: چهارپسریه نامهای محمهدی، هادی و فریدون و سه دختر به اسامی نسرین، مرضیه و فاطمه دارند.

7- عبدالمجیدخان حاکم : خان حاکم، سه پسر به نامهای سیف الدین خان مظفرالسلطنه، محمدعلیخان دوم و رستم خان داشته اند.

مادر محمدعلیخان دوم و سیف الدین خان ازخاندان اردلان بوده وعادله خانم نام داشته اند. مادر رستم خان، دختر یونس خان سرهنگ حاکم بانه بوده است.

الف- مظفرالسلطنه ی اول سیف الدین خان: حاکم سقز، دارای پنج پسر به نامهای سیف‌الله خان مظفرالسلطنه ی دوم، حاجی امیرخان، علیرضاخان، مجیدخان دوم مشهور به خانان و غلامعلیخان و دو دختر به نامهای رابعه خانم و حمیده خانم بوده اند.

شایان ذکر است که شادروان مظفرالسلطنه ی اول دارای سه همسر به اسامی:

- شکوفه خانم دختر قاضی کوثر شیخ الاسلام سقزی

- نصرت خانم دختر میرپنج قرگوز

- خانم بزرگ سقزی (حاجی عصمت خانم) از خاندان شافعی سقز بوده اند.

مظفرالسلطنه دارای املاک زیادی از جمله آبادیهای آخکند، مرخزو هرمل بوده اند. در زمان اسارت ایشان در نزد سپهدار عثمانی در میاندوآب به جهت فدیة، روستای آخکند را کارگذار سقزی (حاجی میرزاسلیم صدیقی کارگزار سیف الدین خان) به نیابت مظفرالسلطنه به حاج شجاع گسنزانی فروخته و پول آنرا به مراغه فرستادند تا حاکم سقز را آزاد نمایند که متأسفانه قبل از وصول فدیة ایشان را شهید کرده و تمامی مبلغ واصله را فرمانده ی ترک عثمانی غارت و ضبط نمود (۱۲۹۴ شمسی).

دختران مظفرالسلطنه ی اول:

۱- حمیده خانم: همسر محمدخان بیوک خان امیرمکری هستند و سه دختر به نامهای آفاق خانم، مهوش خانم و بهجت خانم و یک پسر به نام محمدخان دارند.

۲- حاجی رابعه خانم: همسر شادروان شیخ عابد عرفان شریعتمدار میباشند. شیخ عابد فرزند حاج شیخ مصطفانقشبندی (طابتراه) هستند. رابعه خانم فاقد فرزند بوده و در گنبد اردلانیه به خاک سپرده شده اند.

پسران مظفرالسلطنه ی اول:

۱- مظفرالسلطنه ی دوم سیف الله خان: حاکم سقز، فرماندار سقز. دارای هفت پسر به اسامی سرهنگ حسنخان، محمدخان، رضاخان، عبدالله خان، همایون خان، نصرت الله خان و حسین خان و شش دختر به اسامی ثریاخانم، شهلاخانم، بهجت خانم، سودابه خانم، شریفه خانم، سلطنت خانم میباشند.

پسران :

۱- الف) سرهنگ حسن خان: یک دختر به نام شهرزاد خانم و دو پسر به نامهای جهانشاه خان و شهریار دارد.

۱- ب) محمد خان : چهار دختر به نامهای فوزیه خانم، فریده خانم، هاید خانم و فریباخانم و دو پسر به نامهای سعیدخان و حمیدخان دارند.

۱- ج) رضاخان : دو پسر تحت اسامی مجیدخان و سعیدخان دارند.

۱- د) عبدالله خان: فاقد فرزند بوده اند.

۱- ه) همایون خان : فاقد فرزند بوده اند.

او در اواخر شهریور ۱۳۷۱ شمسی در رستوران میکونوس در برلین پایتخت جمهوری فدرال آلمان به همراه نوری دهکردی فعال سیاسی ایرانی ، فتاح عبدلی عضو دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان ایران و دکتر صادق شرفکندی دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران به دست تروریستهای حزب الله لبنان و به فرمان رژیم تروریستی اسلامی ایران کشته شد. باید اضافه کنم که در شجره نامه‌ی آقای نصرت الله خان اردلان نام همایون خان وجود ندارد. البته این حذف پس از مرگ وی صورت گرفته است یعنی پس از سال ۱۳۷۱ شمسی و این به علت ترس منطقی یا ترسو بودن کسانی از طایفه‌ی اردلان است که این شجره نامه را ناقص کرده و سپس اجازه‌ی تکثیر آن را داده‌اند. من نام ایشان را به شجره نامه اضافه کردم و برای سمینار فرستادم و تأیید شد و در کتاب مقالات سمینار نیز منتشر شد. وجدان بیدار من اجازه نمی دهد این شجره‌نامه بدون ذکر این مسائل وارد آرشیو کوردیپدیا شود.

۱- و) نصرت الله خان : مشهور به مظفر. دارای سه دختر به نامهای سحرخانم، سنبل خانم و نداخانم هستند.

۱- ز) حسینخان : یک پسر به نام بردیا و دو دختر به نامهای پرنیا خانم و روئیا خانم دارند.

دختران:

۱- الف) سلطنت خانم : مشارالیهها همسر حسن خان وکیلی (تایه سلیمان/درگاسلیمان) هستند. سه دختر به نامهای پروانه، روناک، پَخشان و پنج پسر به نام فریدون، عباس، فؤاد، آزاد و کریم دارند.

۱- ب) شریفه خانم : مشارالیهها همسر رسول آغای عزیزی گورک میباشند. چهار دختر به نامهای ثریا، کیشور، گلاوژ، گلاله و یک پسر به نام مصطفا دارند.

۱- ج) سودابه خانم : ایشان دو بار ازدواج نموده اند. در ابتدا در نکاح همزه آغای محمودی میرده بوده و از ایشان دارای پسری به نام عبدالرحمن آغا هستند و در ازدواج دیگرشان که با رشیدخان بُبکتان صورت گرفته است پسری به نام جعفرخان دارند.

1- د) بهجت خانم : همسر محمودخان سلطانپناه هستند و یک دختر به نام میترا و سه پسر به نام مظفر، کامران و کامیار دارد.

۱- ه) شهلاخانم : همسر کیخسروخان فاتح هستند و دو دختر به نامهای شونم و شرمین و دو پسر به نام شهرام و فرهاد دارد.

۱- و) ثریاخانم : فاقد فرزند هستند.

لازم به یادآوری است که سیف الله خان سه بار ازدواج نموده اند. همسران ایشان عبارتند از:

۱- آمینه خانم دختر سرتیپ قلندر (جهانگیرخان محسن بگ فیض الله بگی)

۲- شکوفه خانم دختر عزیزبگ کیخسروی لگری

۳- لطیفه خانم دختر حاجی دروش (درویش) صدقی سقزی

سیف الله خان درسقز به "خان" مشهور بوده اند و در سقز یکصد باب مغازه داشته اند و به همراه برادرشان حاجی امیرخان چهار دانگ روستای مرخز (این روستا دهستان بزرگی در دامنه ی غربی کوه وَنُوش (بنفشه) ازکوهستان مشهور آملو از ناحیه ی گورک سقز میباشد) را در تملک داشته اند.

مادر سیف الله خان نیز اصالتاً سقزی بوده و از خاندان شیخ الاسلام سقز هستند. ایشان شکوفه خانم نام داشته و فرزند قاضی القضاة سقز شادروان ملامجد کریم کوثر مشهور به قاضی گور (بزرگ) میباشند.

یکی از داییهای سیف‌الله خان میرزا عبدالصمد قاضی زاده هستند که از مشروطه خواهان نامدار ایران بوده و در جنگ تبریز که منجر به شکست سپاه عین الدوله سپهسالار قاجار گردید مشارکت نموده و از جاودانیاد ستارخان سردار ملی مدال و نشان لیاقت و لقب "معمدالمه" را دریافت نموده است.

شادروان سیف الله خان مظفرالسلطنه ی دوم در تاریخ ۸ آبان ۱۳۵۲ شمسی در تهران دار فانی را وداع گفته و درگنبد اردلانیه درسقز در کناراجداد حکمدارش به خاک سپرده شد.

۲- حاجی امیرخان : دارای چهار دختر به نامهای حاجی کبرا خانم، ماهپاره خانم، فریده خانم و آمنه خانم و دوازده پسر به نامهای رشیدخان، محمخان، سعیدخان، علیخان، عبداللهخان، محمودخان، حسنخان، اسماعیلخان، حسینخان، محمدانورخان، ستارخان، عمّرخان هستند .

پسران :

۲- الف) رشیدخان : فاقد فرزندبوده است.

۲ ب) محمد خان: دارای چهار دختر به نامهای جلیله خانم، فوزیه خانم، فرشته خانم، بهجت خانم و نه پسر به نامهای عطاءالله خان، منصورخان، طه خان، رضاخان، مظفرخان، بهروزخان، ناصرخان، صلاح الدین خان، انورخان هستند.

۲- ج) سعیدخان: سه دختر به نامهای مستوره خانم و چینی خانم و مرضیه خانم و دو پسر به اسامی کمال خان و جمال خان دارند.

۲- د) علیخان : دو دختر به نامهای ثریاخانم و پرشنگ خانم و چهار پسر تحت نامهای رضاخان، عطاءالله خان، محمد طاهرخان و هیواخان دارند.

۲- ه) عبدالله خان : شش دختر به نامهای پروانه خانم، زمانه خانم، فرزانه خانم، لیلاخانم، زیباخانم و کوستان خانم و پنج پسر به نامهای صلاح الدین خان، عباسخان، بهزاد، سمک(سمکو)، شرک(شیرکو) دارند.

۲- و) محمود خان : دو دختر به نامهای فوزیه خانم و ژیلخانم و یک پسر به نام محمد طاهر دارند.

۲-ز) حسن خان : دو دختر به اسمی شهلاخانم و شلرخانم و سه پسر به نامهای آقایان محمد، حسین و فاروق دارند .

۲-ح) اسماعیل خان : دو دختر به نامهای شعله خانم و کژال خانم و سه پسر به نامهای آقایان : منصور، آزاد و فرزاد دارند.

۲-ط) حسین خان : فاقد فرزند بوده اند.

۲-ی) محمد انورخان : یک دختر و دوپسر به نامهای امین و سامان دارند.

۲-م) عمرخان : یک پسر دارند.

دختران:

۲-الف) حاجی کبرخانم : در بخش خانواده ی حاجی حسن پاشاخان ذکر میگردد.

۲-ب) ماهپاره خانم : دو دختر به نامهای شهرزاد و شپول و یک پسر به نام محمد دارند.

۲-ج) فریده خانم : دو دختر به نامهای فروغ و پریچهر و یک پسر به نام محمود دارند.

۲-د) آمنه خانم: دو دختر به نام شهین و شهناز و یک پسر به نام ارسلان دارند.

شادروان حاجی امیرخان مالک دودانگ روستای مرخز و دارای همسران متعدد بوده اند.

همسران: ۱- خاتون خانم (رعیتزاده ی اهل مرخز) ۲- حاجی نجیبه خانم ۳- تحفه خانم (خانزاده ی

تیلکویی) ۴- گلان خانم (رعیتزاده ی مرخز) ۵- نجیبه خانم دخترآغاصالح وکیلی کندلان ۶- بگزاد

(رعیتزاده ی مرخز) ۷- هاجرخانم (رعیتزاده ی مرخز) ۸- آمان خانم (رعیتزاده ی مرخز) ۹- منیجه

خانم (رعیتزاده ی مرخز)

شادروان حاجی امیرخان در پانزدهم خردادماه ۱۳۴۳ شمسی از دنیا رفت و در مرخز ملک شخصی

خود مدفون گردید.

۳- علیرضاخان : چهار دختر به نامهای عزیزه خانم، فرشته خانم، آمنه خانم، سیماخانم و سه پسر به

نامهای احمدخان، عمرخان، حسین خان دارند.

۳- الف) احمدخان: چهار پسر به نامهای عباس، رشید، طاهر و آنور دارند.

۳- ب) عمرخان: دو پسر به نامهای سعید و مهرداد دارند.

۳- ج) حسین خان: دوپسر به نامهای فرزام و فریدون دارند.

۳- مجید خان (خانان): ایشان هفت دختر به نامهای: فرشته خانم، ایران خانم، رُبابه خانم، عَلم خانم، فراست خانم، جمیله خانم، طوباخانم و چهار پسر به نامهای منصورخان، انورخان، جمشیدخان و شرک (شیرکۆ) خان دارند.

۳- الف) منصورخان: گوینده ی رادیوکردی کرماشان(کرمانشاه) در دهه ی چهل و پنجاه شمسی فاقد فرزند بوده اند.

مجیدخان به خانانِ هَرِمَل و خانانِ سیف الدین خان مشهور بوده اند (هَرِمَل روستایی در مُحال گورک سقز و در دامنه ی غربی گردنه ی خان قرار دارد و بخشی از املاک شادروان مظفرالسلطنه ی اول بوده است). درجنگ جهانی دوم وپس ازماجرای شهرپور ۱۳۲۰ شمسی به کاپیتان خانان معروف شده اند.

ب- محمد علیخان دوم (حَمَه آلی خان) : فرزند دوم از همسر اول مجید خان بوده اند. ایشان شخص شجاع و نامداری بوده است و دارای سه دختر به نامهای سیماخانم، طلعت(طلیعه) خانم، کیشورخانم و دو پسر به نامهای محمدعلی خان سوم و حسن پاشاخان بوده اند.

۱- محمد علیخان سوم : مشهور به حاجی خائک، دارای دو پسر به نامهای محمد رحیم خان و کریم خان بوده است.

۲- حسنخان : مشهور به حاجی پاشاخان، همسرش حاجی کبراخانم دخترحاجی امیرخان هستند و سه دختر به نامهای فاطمه خانم، زینب خانم، ام کلثوم خانم و چهار پسر به نامهای ابراهیم خان، محمدخان، محمدعلی خان، محمدصالح خان دارند.

دختران :

۱- طلعت خانم: یک دختر به نام مهری خانم و یک پسر به نام حاجی محمد ضرغامی داشته اند. نامبرده در بمباران روز ۲۵ اسفند ۱۳۶۳ شمسی درمقابل زیارتگاه پیرمیکاییل سقر کشته شدند.

۲- سیمین خانم: مشهور به حاجی سیماخانم. ایشان همسر حاجی علی صالحی فرزند حاجی میرزا عبدالله از فرزندان حاج صالح بزرگ هستند. سیماخانم فاقد فرزند بوده اند.

۳- کیشورخانم: یک دختر به نام آمنه خانم و دو پسر به نامهای محمد صالح خان و علیخان دارند.

ج- رستمخان: دارای سه پسر به نامهای عبدالله خان، جهانگیرخان و اسماعیل خان بوده اند.

۱) عبدالله خان: دو پسر به نامهای جهانگیر و جهانبخش دارند.

۱- الف) جهانگیر خان:

۱- ب) جهانبخش خان: یک دختر به نام لادن خانم دارند.

رستمخان فرزند سوم مجیدخان هستند. مادر رستم خان بانه ای بوده و دختریونس خان سرهنگ حاکم بانه (مقتول ۱۳۰۸ قمری) میباشند. درجنگ جهانی اول، سیف الدین خان حاکم سقر برادر ارشد رستمخان و محمد خان حاکم بانه دایی رستم خان و همچنین شوهر دخترعموی رستم خان یعنی سردار محمد حسین خان مکرری حاکم بوکان به دست فرمانده ی سپاه عثمانی به شهادت رسیدند. از زندگی رستم خان اطلاع چندانی در دست نیست و نام او و نوادگانش را از شجره نامه ی نصرت الله خان اردلان که در خردادماه ۱۳۵۳ تدوین نموده است به دست آوردم.

نتیجه اینکه: در این جهان خاکی به حکم و اقتضای حیات بشری، ظهور و افول، یک قانون فناپذیر است. از آن همه نامداران به جز نام و ذکر ایشان و نوادگان آنان که در این دوره در حال حیات هستند آثاری باقی نمانده است. به هر حال قضا و تجزیمی در هیچ امری، موضوعیت ندارد. به حکم محصوریت در زمان شنیده های ما شامل مشهودات ما نمیشود. و جالب اینجاست که مشهودات ما از ظواهر امر، ناشی از اقتضای زمان وجود ما می باشد نه احاطه ی ما بر جوهر حقیقت قضایا. چرا که در پس هر واقعه ای زنجیره ی علی- معلولی (قانون علیت) نهفته است و چون مستندات ما از

گذشته اندک و ناقص است لهذا حکم متبادر از عقل ما به نسبت ماضیه، نسبی است و به هر حال مطالعه ی احوال گذشتگان با هر اندازه آگاهی و پیشفرض، جالب و خاطره انگیز و آموزنده است. در این رابطه، باتوجه به محدوده ی تحقیق بر حسب محور تعیین شده تنهابه نام وانساب خاندان اردلان سقز پرداختم. با اینحال از داوری کردن درباره ی افراد دورمانده ام و قضاوت درباره ی کشش و جاذبه ی مقاله ی پیش رو را که حاصل زحمتها و زمان نسبتا زیادی بوده است و بضاعت حقیر در به ثمر نشاندن تلاش بنده و حمایت افراد دیگر را نشان میدهد به دیگران محول میکنم.

لازم به توضیح است شجره نامه ی خاندان مجیدخان اردلان (سیف الدین خان و محمدعلی خان دوم) را جناب آقای علی خان سلطانی اردلان فرزند شادروان حاج امیرخان سیف الدین خان درتیرماه ۱۳۸۴ شمسی برایم شرح کردند و به علت کثرت افراد احتمالا افرادی از قلم افتاده اند. از اینرو نگارنده تقاضا دارد کاستیها را بر قلم او ببخشایید و در اضافه نمودن نام افرادی که در این مبحث نوشته نشده اند او را یاری فرموده و منت بگذارید. شجره نامه ی سایر محترمین اردلان را از روی شجره نامه ی جناب مستطاب نصرت الله خان اردلان که در خردادماه ۱۳۵۳ شمسی تدوین فرموده اند تقریر کردم. امیدوارم که ایشان در قید حیات باشند و در سلامت به سر ببرند. این شجره نامه را آقای مازیار اردلان که جوانی تحصیلکرده و پاک طینت است درسال ۱۳۸۸ شمسی به من هدیه دادند و یادگار بزرگ و باارزشی است که آنرا نگهداری خواهم کرد. لازم به ذکر است برادر ارجمند آقای حسین سلطانی اردلان در بازنگری و ویرایش نهایی این مقاله یاریگر و حامی اینجانب بوده اند. در خاتمه دوباره از محضر افرادی که نام ایشان را ننوشته ام عذرخواهی میکنم و اعلام میدارم این نقصان هرگز عالماعامدا نبوده بلکه از جهت نبود یا کمبود اطلاع و آگاهی احتمالی بنده و سایرین بوده است. امید است با یادآوری و مرحمت مشارالیه نسب نامه ی پیش رو، کامل و کاملتر گردد. همانطور که درچکیده هم به استحضار رسید مقاله ی پیش رو فصل مستقلی از کتابی است تحت نام تاریخ اردلان در سقز که نگارنده چند ماهی است درحال تالیف و تقریر آن میباشد. در راستای این مهم نیز مطلبی را با نام گنبد اردلانیه ی سقز در تاریخ در شماره ی ۶۴۴ هفته نامه ی وزین سیروان چاپ سندج در مورخه ی اول مردادماه ۱۳۹۰ منتشرنموده ام که علاقه مندان میتوانند به لینک ذیل مراجعه نموده و استفاده نمایند.

به تاریخ ۲۸ شهریورماه ۱۳۹۰ شمسی - سقز

<http://www.sirwanweekly.com/Default.aspx?TabId=58&nid=16533/>

پایان

مأخذ:

الف - منابع کتبی:

۱- تحفه ی ناصری در تاریخ و جغرافیای کردستان / تالیف میرزاشکرالله سنندجی (فخرالکتاب) ، مقابله و تصحیح دکترحشمت الله طیبی چاپ دوم انتشارات امیرکبیر ۱۳۷۵ ، تهران

۲- حذیقہ ی ناصریہ در جغرافیہ و تاریخ کردستان بہ قلم علی اکبر وقایع نگار کردستانی بہ تصحیح توکلی / چاپ اول ۱۳۶۳، انتشارات ارژنگ، تہران

۳- جغرافیہ و تاریخ بانہ کردستان نوشتہی رئوف توکلی چاپ اول ۱۳۸۷ انتشارات توکلی / تہران

۴- شجرہ نامہ ی طایفہ ی اردلان بہ اہتمام نصرت اللہ خان اردلان. تہران / خردادماہ ۱۳۵۳ شمسی

ب - منابع شفاهی:

نوادگان شادروان سیف الدین خان مظفرالسلطنہ اول :

۱- علیخان سلطانی اردلان فرزند حاجی امیرخان

۲- حسینخان سلطانی اردلان فرزند سیف اللہ خان مظفرالسلطنہ ی دوم